

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1224/2009, nõukogu määruseid (EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 1967/2006 ja (EÜ) nr 1005/2008 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/1139 kalanduskontrolli osas“

[COM(2018) 368 final – 2018/0193 (COD)]

(2019/C 110/22)

Raportöör: **Emilio FATOVIC**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Parlament, 10.9.2018 nõukogu, 5.7.2018
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõige 2 ja artikkel 304
Täiskogu otsus	19.6.2018 ja 18.9.2018
Vastutav sektsioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	27.11.2018
Vastuvõtmine täiskogus	12.12.2018
Täiskogu istungjärk nr	539
Hääletuse tulemus	219/1/2
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on üldjoontes nõus Euroopa Komisjoni seadusandliku ettepanekuga kalanduskontrolli kohta. Sellegipoolest ei võetud teatavaid sektori sidusrühmade tõstatatud probleeme asjakohaselt arvesse või neile ei leitud selgeid lahendusi.

1.2. Komitee kordab põhimõtet, et jätkusuutlikkuse mõistet tuleb käsitleda majanduslikust, sotsiaalsest ja keskkonna seisukohast. Sellega seoses tuleb märkida, et komisjoni ettepanek ei põhine selgel majandusliku ja sotsiaalse mõju hindamisel, mis aga oleks asjakohane, arvestades sektori sügavat kriisi mitmes Euroopa riigis, millel on tugev mõju rannikualade kogukondade tööhõivele ja majandusele.

1.3. Komisjoni ettepanekus ei võeta arvesse kahte nii tõsist ja märkimisväärset nähtust nagu Brexit ja kliimamuutused. Mõlemad muudavad erineval viisil kalapüügi tingimusi ja piirkondi ning vajavad seetõttu asjakohast analüüsi ja sobivaid meetmeid, et vältida tasakaalustamatust kalandussektoris.

1.4. Litsentseerimise punktisüsteemil põhinevat kontrolli- ja karistussüsteemi tuleb rakendada kogu ELis ühtlaselt ja ühesuguselt, et tagada aus konkurents asjaosaliste vahel ja samuti asjaomaste kalatoodete kvaliteet ja jälgitavus kõigi Euroopa kodanike tervise huvides. Samal ajal peavad karistused põhinema riskijuhtimise kriteeriumidel ning olema tõesti proportsionaalsed ja hoiatavad.

1.5. Komitee leiab, et digiüleminek on kindlasti oluline vahend tõhusate ja tulemuslike kontrollide tagamiseks. Siiski märgib komitee, et eelmiste õigusaktidega võrreldes ei ole kalurite kohustused oluliselt vähenenud (eriti väikesemahulise kalapüügi puhul), samuti ei ole neid piisaval määral lihtsustatud, nagu komisjon oli teatanud. On soovitatav täiendavalt uurida teatavate eeskirjade tegelikku kohaldatavust, pöörates erilist tähelepanu vähem kui 10 meetrit pikkadele laevadele.

1.6. Komitee on kalalaevadele kaamerate ja videovalve paigaldamise üldkohustuse vastu, kuna see on vastuolus tööõiguse põhinormide, isikuandmete kaitse ja ärisaladuse kaitsega. Seepärast teeb komitee ettepaneku, mille kohaselt liikmesriigid teostavad riskihindamist teatavate laevastikusegmentide puhul, kus tõsiste rikkumiste tase on üldiselt kõrge,

ning järelevalveasutused nõuavad sellistelt laevadelt sõltuvalt nende eelnevatest rikkumistest videovalvesüsteemi paigaldamist. Lossimiskohustuse järgimise kontrollimiseks teeb komitee ettepaneku tugevdada pardal viibivate vaatlajate kasutamist ja soovib luua videovalve kasutuselevõtu vabatahtliku mehhanismi, pakkudes stiimuleid laevaomanikele, kes otsustavad videovalve kasuks. Samal ajal on soovitatav kehtestada videovalve kasutamise ajutine kohustus, kui laev on pannud toime mitmeid tõsiseid rikkumisi.

1.7. Uus Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF) ajavahemikuks 2021–2027 omab olulist rolli Euroopa laevade vastavusse viimisel uute õigusnormidega. On oluline, et rahalised vahendid oleksid riigi tasandil kergesti kättesaadavad kõigile, kes seda taotlevad. Iseäranis on komitee selliste eeskirjade tagasiulatava kehtestamise vastu, mis tõsise rikkumise korral kohustaksid laevaomanikku maksma tagasi võimalikud varem saadud rahalised vahendite vahendid, mille kohta ta on nõuetekohaselt aru andnud.

1.8. Komitee tuleb meelde, et suurem osa pettuseid ning tööõiguse ja keskkonnakaitse põhinormide rikkumisi esineb kolmandates riikides. Sellegipoolest jõuab kõnealuste ebaseaduslike tavade abil püütud kala veel suhteliselt lihtsalt Euroopa kodanike toidulauale. On oluline tagada, et uutes jälgitavuse süsteemides käsitletak ka neid probleeme, teostades järelevalvet kogu tarneahela ulatuses. Samuti tuleb märkida, et tööalase ärakasutamise juhtumeid esineb ikka veel mõnel ELi laeval. Seepärast soovitatakse, et järelevalveasutused pööraksid erilist tähelepanu kõnealusele nähtusele ning et määrataks kindlaks karmid karistused, et leida probleemile lõplik lahendus

1.9. Komitee märgib, et edukaks osutunud mudeleid, mida pakuvad ühe liigiga püügipiirkondade mitmeastased majandamiskavad, on raske kohandada mitme liigiga püügipiirkondadele, põhjustades tõsiseid tagajärgi keskkonnale ja majandusele. Sel põhjusel soovib komitee üksikasjalikumalt kalavarusid käsitlevate andmete kogumise süsteemi, et töötada välja *ad hoc* strateegiad, mis võimaldaksid bioloogilist mitmekesisust paremini kaitsta ilma kalatööstust ülemäära kahjustamata.

1.10. Komitee leiab, et kaluritele mõeldud stiimulite süsteemi võrkude kaldale kogumiseks tuleks laiendada kõigile püügitegevuse käigus merest kogutud jäätmetele. See algatus oleks merede puhastamiseks hädavajalik, sest praegu peavad kalurid maksma mere puhastamise eest reostusest, mida nad ei ole põhjustanud. Komitee leiab, et kalurid võiksid anda olulist lisaväärtust piisava väljaõppe kaudu, aidates ühelt poolt kaasa mere puhastamisele ja teiselt poolt luues majandusintegratsiooni eduka mehhanismi sellise tegevuse jaoks.

2. Sissejuhatus

2.1. Ühise kalanduspoliitika edukus sõltub suurel määral töhuga kontrolli- ja jõustamissüsteemi rakendamisest. Need meetmed on sätestatud neljas õigusaktis: 1) kalanduskontrolli määrus; 2) Euroopa Kalanduskontrolli Ameti (EFCA) asutamise määrus; 3) määrus, millega luuakse ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vastu võitlemise kord; 4) välispüügilaevastike jätkusuutliku majandamise määrus.

2.2. Arvestamata hiljuti muudetud välispüügilaevastike jätkusuutliku majandamise määrust, koostati praegune kalanduskontrolli kord enne ühise kalanduspoliitika reformi ega ole seepärast veel sellega täielikult kooskõlas. Lisaks ulatuvad kõnealused meetmed rohkem kui kümne aasta tagusesse aega ega võta arvesse praeguseid ja tulevasi vajadusi seoses kalandusandmete ja kalalaevastike kontrolliga, ei vasta uutele kalandustavadele ega -tehnoloogiatele, samuti uutele kontrollitehnoloogiatele ega andmevahetussüsteemidele. Nendes meetmetes ei võeta arvesse mõningaid olulisi ELi algatusi, näiteks plastistrateegiat, digitaalse ühtse turu strateegiat ega rahvusvahelist ookeanide majandamist.

2.3. Kuigi kalanduskontrollide praegune süsteem on olukorda varasemaga võrreldes parandanud, kinnitati teavaid puudujääke komisjoni õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi hinnangus, Euroopa Kontrollikoja eriaruandes ja Euroopa Parlamendi resolutsioonis. Sidusrühmad on kinnitanud praeguse süsteemi piiranguid. Seda silmas pidades tekkis vajadus vaadata tervikuna läbi praegune reguleeriv raamistik.

3. Komisjoni ettepaneku kokkuvõte

3.1. Komisjoni ettepanek koosneb viie määruuse muutmisest, mille eesmärgiks on: 1) täita lüngad ühise kalanduspoliitika ja teiste ELi poliitikavaldkondade vahel; 2) lihtsustada õigusraamistikku ja vähendada tarbetut halduskoormust; 3) parandada kalandusandmete ja -teabe (eelkõige püügiandmete) kättesaadavust, usaldusväärsust ja täielikkust ning võimaldada teabe vahetamist ja jagamist, ning 4) kõrvaldada takistused, mis pärsivad eeskirjadele vastavuse kultuuri arengut ning ettevõtjate võrdset kohtlemist liikmesriikide sees ja üleselt.

3.2. Nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009, ⁽¹⁾ millega luuakse liidu kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks, muudatusettepanekud.

3.2.1. Inspeksioon ja järelevalve. Inspekteerimisprotsessi selgitus, inspektorite ülesanded ning kaptenite ja ettevõtjate kohustused. Inspekteerimisaruanded digiteeritakse, mis võimaldab paremini kasutada ja vahetada andmeid asjaomaste ametiasutuste ja liikmesriikide vahel.

3.2.2. Karistused. Tõsiste rikkumiste liikide tuvastamiseks esitatakse ühiste kriteeriumide loetelu. Tõsiste rikkumiste eest määratakse kohustuslikud halduskaristused ja trahvide miinimumtasemed, et muuta karistussüsteem kõigis liikmesriikides hoiatavamaks ja tõhusamaks ning tagada võrdsed tingimused. Lisaks sellele tugevdatakse ja selgitatakse punktisüsteemi kalalaevatunnistuste omanike jaoks.

3.2.3. Andmed. Võetakse kasutusele digiteeritud kohustuslikud jälgimis- ja püügiaruandluse süsteemid, mida kohaldatakse kõigi ELi kalalaevade suhtes, sh alla 12-meetrise kogupikkusega laevad. Väikesemahulise kalapüügi korral on ette nähtud lihtsustatud süsteem mobiiltelefoni kaudu. Harrastuskalapüügi suhtes rakendatakse samuti rangemat kontrolli. Digivahendite abil soovitakse tagada tarneahela (sealhulgas kolmandatest riikidest imporditud toodete) täielik jälgitavus ning lossimiskohustuse kontrollimiseks jälgida korrapäraselt laevade tegevust, sealhulgas kaamerate ja videovalve abil.

3.2.4. Vastavus ELi muudele poliitikavaldkondadele. Kaotatud püügivahenditest teatamist lihtsustatakse ja täiustatakse (elektrooniliste) püügipäevikute kasutamise abil. Nõue hoida pardal seadmeid kaotatud püügivahendite tagasitoomiseks laiendatakse ka lühematele kui 12 meetri pikkustele laevadele. Harrastuskalapüügi püügivahendite märgistamiseks ja kontrollimiseks kehtestatakse sätteid.

3.3. Nõukogu määruse (EÜ) nr 768/2005, ⁽²⁾ millega moodustatakse Ühenduse Kalanduskontrolli Amet, muudatusettepanekud.

3.3.1. Ettepanekuga laiendatakse ameti inspekteerimisõiguste geograafilist ulatust, mis ei piirdu enam rahvusvaheliste vetega. Viiakse sisse muudatused, mis lihtsustavad andmete haldamist ja vahetamist, aga ka eeskirjad, mis lihtsustavad ameti rahastamist.

3.3.2. 2018. aasta juulis võttis Euroopa Komisjon need meetmed üle ettepanekuga COM(2018) 499, mille eesmärk on Euroopa Kalandusfondi käsitleva määruse (EÜ) nr 768/2005 kodifitseerimine, asendades ja üle võttes erinevad määrused, mida see sisaldab. Komitee on selle ettepaneku juba heaks kiitnud konkreetse arvamusega ⁽³⁾.

3.4. Muudatusettepanek, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1005/2008, ⁽⁴⁾ millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks.

3.4.1. ELi püügi sertifitseerimissüsteemi muudatusettepanekud näevad ette andmebaasi loomise püügisertifikaatide (CATCH) haldamiseks, tuginedes ametliku kontrolli teabehaldussüsteemile, võimaldades riskipõhist kontrolli, vähendades võimalusi pettusega seotud impordiks ja kergendades liikmesriikide halduskoormust. CATCHi toimingutega seotud funktsioone arendatakse eri etappides. Komisjonile antakse rakendus- ja delegeeritud volitused seoses CATCHi toimimise ja edasiarendamisega. Kontrollid ja karistused on kooskõlas uue reguleeriva raamistikuga.

4. Üldised tähelepanekud

4.1. Liikmesriikide, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning sidusrühmade väljendatud seisukohtadega kooskõlas olev komisjoni seadusandlik algatus on üldiselt heaks kiidetud. Selle ülesanne on selgitada kontrolli reguleerivat raamistikku, lihtsustada ja ajakohastada seda ning viia see kooskõlla poliitilise ja õigusliku arenguga, tagada õiguskindlus ning selle ühtlaselt tõhus rakendamine kogu Euroopa Liidus.

⁽¹⁾ ELT L 343, 22.12.2009, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 128, 21.5.2005, lk 1.

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus NAT/756 „Euroopa Kalanduskontrolli Amet (kodifitseeritud tekst)“ (ELT C 62, 15.2.2019, lk 310).

⁽⁴⁾ ELT L 286, 29.10.2008, lk 1.

4.2. Ettepaneku hoolikas analüüs näitab, et hoolimata komisjoni väljakuulutatud laiaulatuslikust konsultatsioonist ei ole teatavad kalandussektori sidusrühmade tõstatatud probleemid (nt lossimiskohustus, liigne bürokraatia, karistussüsteemi proportsionaalsus) leidnud uues õigusakti ettepanekus piisavat kajastamist ja/või selgeid vastuseid ⁽⁵⁾.

4.3. Komitee kordab põhimõtet, et jätkusuutlikkuse mõistet tuleb käsitleda majanduslikust, sotsiaalsest ja keskkonna seisukohast. Seda silmas pidades on peamine eesmärk jätkusuutlik kalapüük, kuid kalandussektoril tuleks tagada tingimused selle eesmärgi saavutamiseks. Sel põhjusel ei saa keskkonnavalaseid meetmeid eraldada vajadusest parandada muid olulisi aspekte, nagu tööttingimused ja -ohutus, põlvkondade vahetus, ettevõtte kasumlikkus, personali tööalane koolitus ja rannikuäärsete kogukondade elujõulisus.

4.4. Tuleb märkida, et määruste ettepanekutes ei võeta arvesse kahte nii tõsist ja märkimisväärset nähtust nagu Brexit ja kliimamuutused. Esimene nõuab ehk seotud stabiilsusmehhanismi täielikku läbivaatamist ja peaks viima kalapüügivõimaluste vähendamiseni praegustes Euroopa vetes. Teisest küljest põhjustavad kliimamuutused olulisi muutusi kalade käitumises ja elupaikades, üha sagedamini esineb kalade märkimisväärne rändamist.

4.5. Komitee märgib, et komisjoni ettepanek ei põhine majandusliku ja sotsiaalse mõju üksikasjalikul hindamisel. Seda süvendab asjaolu, et kalandussektor on mõnes ELi piirkonnas olnud üle 20 aasta kriisiolukorras ja komisjoni senised meetmed jätkusuutlikkuse ja vesiviljeluse parandamiseks ei ole suutnud seda muuta ⁽⁶⁾. Sel põhjusel nõuab komitee tööhõive peadirektoraadi viivitamatut sekkumist, et algatada laiaulatuslik arutelu valdkondliku sotsiaaldialoogi ⁽⁷⁾ vormis, et teha kindlaks kõige asjakohasemad meetmed eesmärgiga hinnata ja võimaluse korral hüvitada ettepanekute majanduslik ja sotsiaalne mõju ⁽⁸⁾.

4.6. Euroopa Kontrollikoja hiljutises kaebuses seatakse esmatähtsaks vajadus kontrolli- ja karistussüsteemi järele, mis põhineb litsentseerimise punktisüsteemil ja mida rakendatakse kogu ELis ühtlaselt ja ühesuguselt, et tagada aus konkurents asjaosaliste vahel ja samuti asjaomaste kalatoodete kvaliteet ja jälgitavus kõigi Euroopa kodanike tervise huvides.

4.7. Komitee leiab, et digiüleminek on kindlasti oluline vahend tõhusate ja tulemuslike kontrollide tagamiseks. Samuti on positiivne, et lihtsustatud digitaalsed seireseadmed on ette nähtud laevadele, mis on vähem kui 12 meetrit pikad (nt mobiiltelefoni rakendus geopositsioneerimiseks, kuigi avamerel on suuri alasid ilma mobiillevita, mis muudab võimatuks laeva jälgimise). Siiski märgib komitee, et eelmiste õigusaktidega võrreldes ei ole kalurite kohustused oluliselt vähenenud (eriti väikesemahulise kalapüügi puhul), samuti ei ole neid piisaval määral lihtsustatud, nagu komisjon oli teatanud.

4.8. Digitaalsed seireseadmed peaksid võimaldama tõhusat kokkuhoidu nii ajas kui ka rahas. Kõigi kohustuste laiendamine väikesemahulisele kalapüügile oleks võimalik, kuna liikmesriikidel on kaheaastane üleminekuperiood, mis peaks võimaldama arvesse võtta kohalikke iseärasusi, kuigi see võib osutada koormavaks vähem kui 10 meetrit pikkade laevade puhul, millel sageli puudub piloodikabiin ja on ainult üks meeskonnaliige. Sellisel juhul on soovitatav täiendav analüüs, et hinnata selle tegelikku teostatavust ja leida tasakaal kontrollivajaduse ja kalurite tegeliku suutlikkuse vahel kõiki neid nõudeid täita.

4.9. Sellega seoses märgib komitee, et karistussüsteemi selgitamiseks kasutusele võetud meetmed on sektorile kindlasti kasuks. Siiski on oluline, et neid kohaldatakse ühtlaselt eri liikmesriikides ning et need põhineksid tõesti riskijuhtimise kriteeriumidel ning oleksid tegelikkuses proportsionaalsed ja hoiatavad. Eelkõige tuleneb ettepaneku analüüsist mõni vastuoluline aspekt, näiteks karistuste rahalise summa sidumine püütud kala turuväärtusega (kaks kuni viis korda toote väärtusest), mis sõltuvalt geograafilisest piirkonnast, aastaajast ja liigi arvukusest võib olla väga erinev ja soodustada seaduse rikkumist.

⁽⁵⁾ Nii Vahemere nõuandekomisjon (MEDAC), kaugpüügilaevastiku nõuandekomisjon (LDAC) kui ka Euroopa Liidu kalandusettevõtete riiklike organisatsioonide ühendus (Europeche) on korduvalt esitanud konkreetseid nõudmisi ja ettepanekuid sektori praeguste probleemide lahendamiseks, mida aga ei käsitleta komisjoni pakutud õigusaktide pakettis.

⁽⁶⁾ Itaalia 8 000 km pikkusel rannikul on viimase 30 aasta jooksul kalalaevade arv vähenenud ligikaudu 33 %. Laevad on keskmiselt 34 aastat vanad ja vajavad hädasti ajakohastamist või uute laevade vastu väljavahetamist. Kõnealuse 30 aasta jooksul kadus 18 000 töökohta (Itaalia kalandussektoris on 27 000 töötajat). Itaalia põllumajandus-, toiduainete ja metsanduspoliitika ministeeriumi 2016. aasta andmed.

⁽⁷⁾ ELi merekalapüügi sotsiaaldialoogi komisjon (EUSDC).

⁽⁸⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus NAT/749 „Euroopa Merendus- ja Kalandusfond“ (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 104).

4.10. Euroopa Merendus- ja Kalandusfond on oluline ja asendamatu vahend ülemineku saavutamiseks komisjoni kavandatud uuele kontrollisüsteemile. Komitee on vastu juba praeguses kontrollisüsteemis ja senises Euroopa Merendus- ja Kalandusfondis sisalduvale põhimõttele, mille kohaselt toob tõsine rikkumine kaasa eelmisel viiel aastal saadud Euroopa vahendite viivitamatu tagastamise. See jäik tagasiulatuv meede on üks peamisi takistusi Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi eesmärkide saavutamisel, kuna see on paljusid kalureid sundinud loobuma Euroopa rahaliste vahendite taotlemisest, kartuses, et nad peavad neid tagasi maksma tõsiseks loetud rikkumiste eest, millel mõnikord on väga väike rahaline karistus. Seepärast tuleks karistuste puhul tagada suurem proportsionaalsus, et need ei muutuks hoiatavast pidurdavaks.

4.11. Komitee on täielikult kalalaevadele videovalve paigaldamise kohustuse vastu, mille eesmärk on kontrollida lossimiskohustuse täitmist. Komitee leiab, et selline meede on vastuolus tööõiguse põhinormide, isikuandmete kaitse ja ärisaladuse kaitsega, seda enam, et see on kehtestatud horisontaalselt ja ei ole põhjendatud võimalike riskidega, mis tulenevad varasematest õigusaktide korduvatest rikkumistest. Seepärast teeb komitee ettepaneku, mille kohaselt liikmesriigid teostavad riskihindamist teatavate laevastikusegmentide puhul, kus tõsiste rikkumiste tase on üldiselt kõrge, ning järelevalveasutused nõuavad sellistelt laevadelt sõltuvalt nende eelnevatest rikkumistest videovalvesüsteemi paigaldamist. Komitee on veendunud, et püügtegevuse seire ja kontroll suure venna stiilis ei võimalda saavutada keskkonnasäästmise eesmärki ega elavda sektorit, seda tuleb teha selgete, kindlate ja läbipaistvate eeskirjade ja karistuste rakendamisega tõhusalt ja ühtselt kogu ELis.

4.12. Eelkõige soovib komitee parandada ja tõhustada pardal viibivate vaatlajate kasutamist. Lisaks on soovitatav luua vabatahtlik mehhanism videovalve kasutamise stimuleerimiseks, näiteks võimalus suurendada oma püügikvooti liikide puhul, mille püük toimub kalavaru maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel, kasutades selleks liikmesriigi kvootide reservi, kui see on olemas, või prioriteetsed ja lihtsustatud kontrolli- ja lossimismehhanismid. Samal ajal on soovitatav videovalve kasutamise ajutine kohustus, kui laev on pannud toime mitmeid tõsiseid rikkumisi.

4.13. Komitee leiab, et uus Euroopa Merendus- ja Kalandusfond ajavahemikuks 2021–2027 omab olulist rolli Euroopa laevade vastavusse viimisel uute õigusnormidega. Eelkõige on oluline, et rahalised vahendid oleksid riigi tasandil kergesti kättesaadavad kõigile, kes seda taotlevad.

4.14. Nagu teistes arvamustes⁽⁹⁾ on juba rõhutatud, peab komitee oluliseks määrata püügivõimsus kindlaks parameetrite abil, mis on selleks sobivamad kui mahutavus ja mootori võimsus, kuna need tegurid on olulised ka meeskonna ohutuse tagamiseks pardal ja säästvama süsinikdioksiidiheite taseme saavutamiseks.

5. Konkreetsed märkused

5.1. Ülepüük on kahtlemata mere kalavarude vähenemise üks peamisi põhjusi. Kuid komitee leiab, et kõnealust nähtust tuleb vaadelda koos muude mereliikidele samuti kahjulike nähtustega, nagu saastumine, kliimamuutused, meretransport, veealune puurimine (mürareostus). On oluline järgida avatumat lähenemisviisi, et töötada välja tõhusad strateegiad mereelupaikade kaitseks.

5.2. Tõhus karistussüsteem peab olema lihtne ja selge tõhusaks hoiatamiseks. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et kuigi kalalaeva kapteni valikud ja käitumine on tegelikult karistatavad, isegi rangete meetmetega, näiteks püügilitsentsi peatamine, võib mõnel juhul litsentseerimise punktisüsteem meeskonnale kahjulik olla. Kalalaevatunnistuse peatamisel⁽¹⁰⁾ on vaja luua kalalaevade töötajatele kaitsemehhanismid, sest kui nad on sõlminud lepingu osalise püügi kohta, võivad nad jääda ilma palgast või leiavad uue laeva, kus asuda tööle, või vahetavad töökohta. Raskustes sektoris võib inimressursside, oskuste ja teadmiste pidev väljavool põhjustada elavnemise väljavaadetele veelgi suuremat kahju.

5.3. Komitee toetab ettepanekut laiendada kontrollisüsteemi harrastuskalapüügile, kus on viimasel ajal olnud palju nn klassikalise kalapüügi suhtes kehtivatest õigusaktidest kõrvalehoidmise juhtumeid. Eelkõige soovib komitee pöörata erilist tähelepanu tuluallikaks olevale harrastuskalapüügile, eristades seda harrastuskalapüügist isiklikuks kasutamiseks ja tarbimiseks. See meede on ülilooline, et kaitsta kalureid, kes töötavad seadusega kooskõlas, ja et võidelda kõlvatu konkurentsi vormidega või kõige tõsisematel juhtudel isegi ebaseadusliku kalapüügiga.

⁽⁹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus NAT/749 „Euroopa Merendus- ja Kalandusfond“ (vt joonealune märkus 8).

⁽¹⁰⁾ Püügilitsentsi peatamine korduva rikkumise korral võib kesta neljast kuust ühe aastani kuni litsentsi lõpliku tühistamiseni.

5.4. Komitee leiab, et on oluline tagada püütud toodete jälgitavus, kuid püügipäevikus deklareerimisvabastuse kaotamine, kui pardal hoitavate koguste hinnanguline väärtus jääb alla 50 kg, võib tekitada eelkõige väikekaluritele suuri raskusi. Tegelikult võivad nad kogu bürokraatia juures, mis võib olla suur mitmeliigilises meres, nagu Vahemeri, enne lossimist liigselt aega kaotada, jättes müümata püütud kala parima hinnaga. Seetõttu on soovitatav säilitada olemasolev künnis, jälgides hoolikalt, et see ei tekita soovimatut mõju.

5.5. Komisjoni välja pakutud uus jälgitavusmehhanism, eriti seoses imporditud toodetega, on vastuvõetav. Tegelikult esinevad peamised pettusejuhtumid ning põhiliste töö- (ILO konventsioonid) ja keskkonnastandardite rikkumised kolmandates riikides, ent ikkagi jõuavad kalad, mis on saadud sellisest ebaseaduslikust tegevusest, suhteliselt lihtsalt eurooplaste toidulauale. Siiski on oluline märkida, et mõnel ELi laeval⁽¹⁾ esineb endiselt eksploateerivaid töötavasid. Neile peavad erilist tähelepanu pöörama kontrollimise eest vastutavad isikud ja neile tuleb kohaldada karme karistusi, et leida probleemile lõplik lahendus.

5.6. Komitee märgib, et jälgitavuse jaoks rajatav intensiivse kontrolli võrgustik ei tohi piirduda esimese müügiga, kuna on vaja kontrollida tarneahelat kogu selle ulatuses merest toidulauale. Ka siin on soovitatav kõigi asjaomaste osalejate aktiivne kaasamine hulgemüüjatest töötlemise ja jaemüügini.

5.7. 2017. aasta Malta deklaratsioon MedFish4Ever on ELi tegevuse nurgakivi. Komitee on siiski veendunud, et tehnilisi erimeetmeid ja kalavarude kaitset tuleks kohandada erinevate kalapüügitehnikate ja mere bioloogiliste omadustega. Eelkõige märkis komitee, et edukaks osutunud mudeleid, mida pakuvad ühe liigiga püügipiirkondade majandamiskavad, on raske kohandada mitme liigiga püügipiirkondadele, põhjustades tõsiseid tagajärgi keskkonnale ja majandusele⁽²⁾. Sel põhjusel soovib komitee üksikasjalikumalt kalavarusid käsitlevate andmete kogumise süsteemi, et töötada välja *ad hoc* strateegiad, mis võimaldaksid bioloogilist mitmekesisust paremini kaitsta ilma kalatööstust ülemäära kahjustamata⁽³⁾.

5.8. Nagu komitee on juba varem oma arvamustes⁽⁴⁾ rõhutanud, leiab ta, et jäiga kvoodisüsteemi ja uue lossimiskohustuse kombinatsioon on sektori üks peamistest probleemidest. Säästvamale kalapüügile üleminekuks vajalikke suuri kulusid (nt selektiivsed võrgud) tuleb täies mahus toetada Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rahastamisega. Komitee toetab lihtsustatud, riskianalüüsil põhinevat ja pragmaatilist kontrollisüsteemi, mis hõlmaks sidusrühmade toetusel olulist riiklikku tegevust, et toetada paljude laevade üleminekut.

5.9. Komisjon teeb ettepaneku, et kõik kalandustooted kuuluvad lossimisel kaalumisele registreeritud ettevõtjate poolt enne toote ladustamist, transportimist või müümist. Komitee arvates on oluline säilitada praegune võimalus pistelisteks kontrollideks. Lisaks on juhul, kui kalandustooted transporditakse enne nende turuleviimist või kui esmamüük toimub kolmandas riigis, soovitatav säilitada praegune piirtähtaeg dokumentide edastamiseks pädevatele asutustele 48 tunni jooksul pärast lossimist selleks, et vältida viivitusi ja neist tingitud kvaliteedi halvenemist.

⁽¹⁾ Vt ajalehes „The Guardian“ ilmunud artikkel *‘We thought slavery had gone away’: African men exploited on Irish boats*.

⁽²⁾ Vahemere üldine kalanduskomisjon (GFCM), „The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries“ (Vahemere-äärsete riikide ja Musta mere kalanduse olukord), 2016, lk 26. GFCM on rõhutanud, et üheliigilistes meredes on lihtsam sihtpüüki korraldada, sest seal elutsevad koos vähesed kalaliigid ning nii on lihtsam kehtestada püügipiiranguid. Seevastu mitmeliigilistes meredes elutseb samas piirkonnas koos palju kalaliike.

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Aadria mere väikeste pelaagiliste liikide püügi mitmeaastase kava“ (ELT C 288, 31.8.2017, lk 68). Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus NAT/749 „Euroopa Merendus- ja Kalandusfond“ (vt joonealune märkus 8).

⁽⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Lossimiskohustus“ (ELT C 311, 12.9.2014, lk 68). Punkt 1.2 „Komitee kohaselt on komisjoni ettepanek liiga keeruline ja põhjustab kaluritele seoses lossimiskohustuse täitmisega ülemäärast ja ebaproportsionaalset lisatööd. Seetõttu tuleks komitee arvates taotleda pragmaatilisemat, selgemat, lihtsamat ja paindlikumat õigusnormi, mis tõepoolest annaks kaluritele aega üleminekuajal muutustega kohanemiseks, ilma et neid karmilt karistataks“.

5.10. Komitee tervitas komisjoni ettepanekut ühekordselt kasutatava plasti⁽¹⁵⁾ kohta ja eelkõige stimuleerivate meetmete kohta, mis on ette nähtud purunenud või kahjustatud kalapüügivahendite kaldale kogumiseks, et hõlbustada ringlussevõttu⁽¹⁶⁾. See meede koos uue sadamaid käsitleva meetmega⁽¹⁷⁾ loob uued stsenaariumid ja võimalused jätkusuutliku kalapüügi ja ringmajanduse saavutamiseks. Komitee leiab, et kaluritele mõeldud stiimulite süsteemi võrkude kaldale kogumiseks tuleks laiendada kõigile püügitegevuse käigus merest kogutud jäätmetele. Samuti on oluline kontrollida, et tootja suurendatud vastutuse mehhanismi kehtestamine ei põhjusta kalandussektori ettevõtjatele kulude suurenemist võrkude ostmisel. Euroopa Merendus- ja Kalandusfond võiks olla selle protsessi toetamiseks kõige sobivam rahastamisvahend.

5.11. See algatus oleks merede puhastamiseks hädavajalik, sest praegu maksavad kalurid püügi ajal kogutud jäätmete kaldale mahalaadimise eest. Need moodustavad 90 % võrkudest kogutud jäätmetest ning kalurid on lisaks kohustatud jäätmeid sorteerima. Kui nende tuvastamine ei ole võimalik, siis liigitatakse need erijäätmeteks, mis tähendab konkreetset töötlemisviisi. Praktikas tähendab see seda, et kehtivate määruste kohaselt peavad kalurid maksma mere reostusest puhastamise eest, mida nad ei ole põhjustanud. Komitee leiab, et kalurid võiksid anda olulist lisaväärtust piisava väljaõppe kaudu, aidates ühelt poolt kaasa mere puhastamisele ja teiselt poolt luues majandusintegratsiooni eduka mehhanismi sellise tegevuse jaoks⁽¹⁸⁾.

Brüssel, 12. detsember 2018

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Luca JAHIER

⁽¹⁵⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus NAT/742 „Ühekordselt kasutatav plast“ (ELT C 62, 15.2.2019, lk 207).

⁽¹⁶⁾ COM(2018) 340 final.

⁽¹⁷⁾ COM(2018) 33 final.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Strateegia plasti kohta ringmajanduses (sealhulgas meede mereprügi kohta)“ (ELT C 283, 10.8.2018, lk 61).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus NAT/742 „Ühekordselt kasutatav plast“ (vt joonealune märkus 15).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus NAT/749 „Euroopa Merendus- ja Kalandusfond“ (vt joonealune märkus 8).